

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A FŐISKOLAI MAGYAR IRODALMI TÁRSASÁG.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debrecen, collegium.</p> <p>Megjelenik havonként kétszer.</p>	<p>Felelős szerkesztő: MARJAY GÉZA.</p> <p>Szerkesztőtársai: H. Nagy Jenő, Szabó István.</p> <p>Kiadóhivatali főnök: Miklóssy Sándor.</p>	<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK:</p> <p>Egész évre . . . . . 5 korona. Fél évre . . . . . 2 kor. 50 fill. Íjúsági egyesületeknek . . . . . 4 korona. Főiskolai hallgatóknak . . . . . 3 korona. Egyes szám ára: 40 fillér.</p>
---	--	--

Himnusz.

Üdvözöllek október harmincegyedike. Diadalmas nagy nap vagy. Üdvözöllek.

Izzó, vakító sugaraddal gyujtsd lángra a századok óta felgyülemlett avarlevelét és borítsd lángba még egyszer a lomha nagy erdőt, a még mindig sötét, vad rengeteget.

Üdvözöllek. Nem szürke nap vagy. Határjelző az emberszellem, a haladás nagy országutján. Akik lassan baktatnak: még el sem értek. Akik együtt tartanak a végtelent meggyőző idővel: azok túlhaladtak és sietnek új határkö felépítésére, de el nem törölnek soha.

Üdvözöllek... a lassan fejlődő, az elnyomott, az előretörő, a viaskodó, a győzedelmes újéletteremtő emberszellem vulkányszerű kitörésének napját. Feljöttödbe belerendült egy világ, az egész embervilág és melegebb új életet adott a haladásnak... Üdvözöllek.

Csodákban nem hiszek. De előttem nagy szent csodanap vagy. Látom epigon emberöltők születését, elhullását, újratamadását; epigonokét — igen, akik századokon keresztül gyűjtik az erőt egész öntudatlan, hogy óriást szülhessenek és annak fényében lássák meg maguk, s ennek az emberóriásnak fellépése ad neked fényt október harmincegyedike. Csodákban nem hiszek. De előttem nagy szent csodanap vagy.

Diadalmas nap vagy. Égő milliók lelke támad fel „Egy“-ben és kalapács ütése viharzugás, mennydörgés villámcsapása lesz. Megremegnek rá milliók és felébrednek milliók, indulnak más irányba, keresni új ösvényt — az életért, az élethez.

Az evolúció, ez örök törvény, e „lex aeterna“ diadalának napja vagy. Az elraktározott erők kitörnek láthatatlanul és teremtő erővel formálják át ma a világot, az emberlélek egész világát.

Diadalmas nap vagy. Nemcsak a hité, a tudásé is; nemcsak a múlté, a jövő napja is. Igen a jövőé. Mert új prófétajárás közeleg. Érezzük, hogy az emberhit szellemruhája megkopott és ujolog foltozásra szorul. Akarva, nemakarva be kell vallanunk, hogy új reneszánsz küszöbén állunk.

Új prófétajárás közeleg, hogy összezúzzák tudásuk pörölyével az elavultat. Sietnek, hogy kiemeljék a világ sárbazökkent, megfeneklett szekereit, hogy aztán száguldjon tovább az igazság hatalmas nagy országutján.

Új építők jönnek. Új stílt adnak Zoroaszter, Mózes, Buddha, Confucius, a galileai Nagy Mester, a vittenbergi és genfi építők nagy művének.

Új orvosok sietnek a megváltásra. A lázas kor ütőerére helyezik kezük. Megállapítják a kórt, amely pusztít és hoznak a kornak új életerőt.

Az örök fejlődésnek egy ilyen pillanatában csendült bele a nagy mindenségbe a teremtő Őserő szava: „Legyen világosság“. Ma mi zúgunk bele — az ember — az időbe rettenhetetlen öntudattal: „Legyen világosabb!“ És meglássátok, hogy lesz világosabb!

Debrecen, 1907 október 31.

Denevérek.¹

Irtá: Zoltán István.

Ez a sokat emlegetett XX. század különös meglepetést tartogatott a költők számára. Valami nyomasztó, sovár vágyat, ami meglepte a költők lelkét. Mikor tollat vettek kezükbe, reszkettek. Az ihlet máskor édes percei most kinozták őket. Valami tűz volt a levegőben. Valami forrongás az agyakban. Az érzések fullasztottak. A gondolatok szokatlan, örült szárnyalásba fogtak. Mindenki érezte, hogy valami új van keletkezésben. A költők légiói véreztek el a kezdet küzdelmében. De előállottak a franciák. Belebámultak az új napba. Magukba szívták az új levegőt. S az a tűz, mely a francia erekben lüktet, mely a francia lelkekben lobog: csodás lángokat vetett. Megszülettek az első dekadensek. S daloltak a francia poéták. De milyen dalok voltak azok! Ócska eszmék, de amiket így még nem éreztünk; megszokott érzések, amelyek így még nem hatottak: csodás hangok, melyek magukkal vittek. Ők voltak, a dekadensek, az új áramlat örök óriásai, kik a semmiből teremtették meg ennek a vajudó századnak megbámult virágát: költészetét.

Az olvasóközönség általában nem rokon-szenvez velük. Ennek legfőbb magyarázata abban rejlik, hogy nem is ismeri őket. De nem is töri magát utánok. Legtöbb esetben megelégszik azzal, hogy az őket kísérő epigon-hadat megismeri. S amilyen nagy alakok maguk a dekadensek, ép oly hitványok epigonjaik, kik valóságos bakteriális szerepet játszanak irodalmunkban. Szaporodnak az izléses, józan olvasóközönség kétségbeeséséig. Ezek aztán annyira inficiálják az olvasóközönséget, hogy az valósággal megundorodik ettől a híres »dekadens-költészet«-től s kiátkozza szellemi köréből. Így rekednek kinn az igazi, nagy dekadensek a művészetükön rágódó, elődsi epigonok miatt.

S megátkozzák Beaudlairet, mint a dekadensek Nesztorát. Pedig egy névhez nem fűződik a dekadens költészet megteremtése. Egyszerre pusztultak el áldozatai és egyszerre emelkedtek fel koszoruzottai. Beaudlaire is a koszoruzottak között van. De csakis közöttük és nem előttük. S azok is, akik olyan dühös ellenségei a dekadens-

költészetnek, par excellence nem is a Beaudlaire iskoláját ismerik, hanem az elfajult boulevard-poézist. De mért épen ezek után itélik meg a dekadens-költészetet? Miért nem a Beaudlaire ihletett követői: Juhász Gyula, Dutka Ákos, Emőd Tamás, Kosztolányi Dezső, Kaffka Margit s a többiek után?

Adyról nem is szólok. Őt megeszik elevenen a »denevérek«. Hogy kik azok a denevérek, azt a továbbiak folyamán meg fogja tudni az olvasó. Meg kell bocsátanunk ezeknek a denevéreknek, mert nem tudják, hogy mit cselekszenek...

Ez a szegény magyar nemzet olyan szánelmre méltó helyzetben van fekvését illetőleg, hogy ami pestis, malária keletről nyugatra indul, az hozzánk jut el leghamarabb a »művelt nyugat« nemzetei közül. Ha pedig valami éltető áramlat nyugatról megindul, hozzánk ér el legkésőbb a »művelt nyugat« nemzetei között. Mi minden csapást korán kaptunk. Mi minden élet-elixirt későn kapunk, vagy legalább is késve.

De nem így volt ez az új század új költészetével. Ez nálunk is egyszerre született meg a többi nyugati nemzetével. S kinek köszönhetjük ezt? Egy igénytelen fiatalembernek, aki kiment Párisba, a világ szívébe, ahol legerősebben lüktet a vér, ahol legperzselőbbek az új sugarak, ahol világothódító eszmék, érzések és — dalok születnek. Magába szívta az új levegőt az eszmékkel, érzésekkel és dalokkal együtt s átadta nemzetének.

Hazajött. Irt verseket. Csodás verseket: az emberek előbb nem értették, aztán megbámulták, aztán utánozni akarták, aztán nem sikerült, aztán megrugdalták... Folytassam még?

Ady Endre írt egy kötetre való olyan verset, amelyet egyhamar nem is fognak írni. Proológusa országirü:

Góg és Mágóg fia vagyok én.

Hiába döngetek kaput, falat.

Megkérdem mégis az ittlakóktól:

Szabad-e sirmi a Kárpátok alatt?

De hiszen felesleges citálnom tovább. Ki nem ismeri? Ilyen prologot még nem irtak a magyar irodalomban. Aztán a sok jó és utólérhetetlenül művészi vers után kezdett visszaesni. Bolondságokat, érthetlenségeket írt. Akkor aztán felocsudtak a megrémült denevérek. Így lett Ady Endréről adyendre. S hányan meg hányan hunynak szemet örökbecsű alkotásai felett, melyekkel

¹ Bár a cikk felfogása és iránya lapunk elveivel sok tekintetben nem egyezik, az „audiatur et altera pars“ elvénél fogva leadjuk. Szerk.

uj korszakot nyitott költészetünkben és rágódnak egy kimerült agy torzszülöttéin.

Gondoljuk csak meg: nem olyan könnyű, mindennapi dolog egy nemzetnek életében új költői korszakot nyitni. De Ady Endre ezt megtette. Aztán összetört az óriási lelki munka sulya alatt s az ezután írt ponyvaságai megölték a hatalmas uttörőt. No meg megölték azok, akiknek utat tört: a magyar dekadensek. Ő ezt érezte. »Héják az avaron« c. verse mesteri módon tükrözi ezt a gondolatát: a kimerülteket, a tehetetleneket hogy ölik meg az új madarak, kik lelkekben a perzselő nyarat hozzák. Jönnek a fiatal darvak s a kimerült, elaggott héjapár utoljára egymás husába harap, aztán lehullanak s elterülnek az őszi avaron a him, meg a nőstény.

Nincs új gondolat a nap alatt. De vannak új formák, új képek és hasonlatok, új szóösszetételek és kifejezésmódok: ezeket kellett felhasználni a dekadenseknek. Sok minden volt költészetükben, ami nem tetszett a nagyközönségnek. S ez természetes. A nagyközönség nem szereti fejét törni. Élvezni szerét, de ingyen. Pedig a dekadensek tömörsége, új képeik, szokatlan kifejezéseik, frappánsan kifejezésteljes művészetük agyvelőt követelt az olvasótól. Érthetetlen... dehogyan érthetetlen: tessék csak elolvasni még egyszer, no még egyszer, ugye már érthető? Hát vajjon olyan ostobák azok az emberek, akik az ihlet pillanatában leírják néhány sort, ami első tekintetre zagyvaság, hülyeség, de három-négyeszeri figyelmes elolvasás után ragyogó gondolat? A szavak eddig csak sirkövei voltak a gondolatnak, ahhoz képest amint az az agyban előttünk áll, a dekadensek azt akarják, hogy megközelítő tükörképe legyen.

Azt mondják a dekadens-költészet ellenségei, hogy épen a dekadens-költészet a gondolatok családi sirboltja. Pedig a nagy dekadensek mindig nagy gondolkodók. Ugy tesznek, mint a genialis portrait-festő: egy-két szembeötlő vonás, néhány jellegzetes folt, amiket csak a genialis portrait-festő vesz észre s nem csak az arc van a művész vásznán, hanem a lélek is. Ugyanígy járnak el a dekadensek a gondolatok megrögzítésénél. A gondolatnak egy-egy foltja, az érzésnek egy-egy árnyalata s előttünk a kép. Az u. n. nagyközönség egy amateur felvételt, vagy egy dilettáns kópiáját mindig szivesebben nézi, mint

a legművészebb portrait-alkotást, amelyben csak foltokat lát a vászonhoz lapulva.

S hogy Beaudlaire a szemétdombot is megénekli? Ezt a kérdést már régen letárgyalták a Zola Emil bírálói pró és kontra. A költő célját szolgálja mindig, ha művésze életet tükröz, mert a művészet maga az élet. Az élet pedig sohasem undok, sohasem aljas, csak az emberek lehetnek azok.

Érdekes, hogy a dekadensek milyen egyérséssel, milyen finoman fejezték ki, hogy ők igenis látják a pusztulást, amit megjelenésük hoz az ósdiakra. Nincs dekadens talán a világon, aki ezt meg ne énekelte volna. Százan százféle alakban.

Ott vannak újra példának az Ady kiélt héjai, a keletről jövő, fiatal darvakkal szemben.

Dutkának van egy verse a:

Denevérek.

Álmos városok riadnak a pusztán:
Az idők méhibe' valaki jár;
Túl' valaki az ősi bozótton,
Nagyobbra vén házak ormainál.

Iromba szárnyak suhanása hallik,
Muzsikás hangja a lelkekig ér; —
Nem tudni, honnan, hova tör az ének, —
Ijedten sipit sok vén denevér.

Láttatlan szárnyak csak egyre suhognak...
A pusztán ünnepek hajnala gyúl;
Gerendás házak eresze alján
Várnak valakit nyugtalanul.

Dalos lidércok torkán ful az ének:
Az idők méhibe' valaki jár...
Félve remegnek a kis denevérek:
Lenne csak megint éjszaka már.

Csak lenne sötét, hogy senki se lássa:
A szárnya, a lelke mily szüzi fehér, —
Ha közibünk jön, mi halva lehullunk,
Szegény idéetlen sok denevér.

Kétszer-háromszor figyelmesen elolvassuk s élvezettel figyeljük, mint remegnek a naiv, konzervatív, ósdi poéták, a denevérek, amint megérzik, hogy jönnek, a dekadensek, már hallik iromba szárnyuk suhogása, melynek muzsikás hangja lelkekig ér...

— A dekadensek művészetét mutatja az az élet, a mit a holt formákba vittek. A költők ezrei öntötték érzéseiket Petrarca sonettjébe. Ezeknek

ércbeöntött hangulata volt a sonett. S ez az érces forma is megújodott a dekadensek lelkében. Lássuk csak, kell-e bájosabb szerelmes dal a »Kolibri-szerelem«-nél, mely sonett formában van megírva s bizony a nagy dekadens: Leconte de Lisle, nem igen törődött azzal, hogy — az anthologiák szerint — a hetedik sort »De nem!« ellentétes bekezdéssel kezdje.

Íme egy sonett, egy szerelmes versike a XX. század dekadens világából:

Kolibri-szerelem.

A zöld kolibri, a halmok királya
Bolyong a fényes, a rózsás egen,
Mint üde szín, suhan a napsugárba,
Hogy kicsi fészke virágos legyen.

Idegen források fölött kóvályog,
Hol bambuszerdő suttag, mint szirén,
Hol isteni illatu vörös virágok
Tárt kelyhén villog a napesti fény.

Majd egy aranyvirág ajkán terem
S csókolja mézét vad szerelmesen,
Hogy belehal, nem birva ennyi kéjt el.

Te ajkadon, én rózsás kedvesem,
Kivánja lelkem, hogy így veszszen én el,
Az első csók varázsos parfümével!

Franciából: Juhász Gyula.

Nos? Ugye, hogy nem olyan érthetetlen?
Ugye, hogy a jelzők is megmaradhatnak? Pedig
15 jelző van benne. S ugye a képei sem rontják
az olvasó illuzióját?

(Folyt. és vége köv.)

Heine dalai.

Az „Uj tavasz“-ból.

1.

Itt a május...tavasz van.
Virul a zöld lomb s virág;
A mosolygó kék egen
Fellegek lebegnek át.

Csalogánydal kesereg
Fent a rejtett ágakon,
Vig báránka szökdel ott
Lent a tarka pázsiton.

Csak én vagyok szomorú,
Betegen hanykódom itt,
Halk zenére hallgatok...
Álmodom, — ki tudja mit?!

2.

Megkötötte hát szívünk
Végre a szent frigyét,
Megértett tehát szíved
S szívemen pihent.

Csupán azt a szép rózsát,
Ifju kebled ékét
— Szép szövetségesünket —
Nyomtuk agyon végkép.

„Lazarus“-ból.

Ne gondold, hogy butaságból
Tűröm annyi vad szokásod,
Azt se hidd, hogy Isten vagyok,
Ki oly könnyen megbocsátok.

Gonoszságod, durvaságod
Persze, — csendbe kell viselnem,
Más ember meg régen agyon-
Ütött volna már helyemben.

Nehéz kereszt! Mindegy, — hordom!
Vége nem lesz türelmemnek,
Hogy bűnömet mind lerójjam:
Asszony! — ép ezért szeretlek.

Mert te vagy a tisztítófű;
De majd jön a váltás napja,
Megmenti majd szegény fejem,
Tőled a nagy Isten karja.

Fordította: Nagy Sándor.

Az árny meséiből.

A leány, a szép barna, nagy mesélő szemü
lány maga elé mélyesztve tekintetét, halk, kellet-
len hangon szólalt meg.

— Olyan különöset álmodtam az éjjel...
Olyan különös volt. Magával álmodtam és azt
álmodtam, hogy lehuzva ujjamról fonott kis gyűrű-
met, odaadtam magának. Aztán a gyűrű egy
pillanat alatt ketté pattant a maga ujján... Maga
szomorú volt és én odaadtam egy másik gyűrűt,
de az is kettépattant. A többire nem emlékszem...
Ugy-e különös?

— Igazán különös, — válaszolta a fiú egy-
kedvűséggel.

— Megkérdeztem, mint jelent ez az álom.
Szerettem volna tudni. Mert valamit bizonyosan
jelent. Mit gondol?

— Nem tudom.

— Azt mondják, hogy az álom jelentése hirtelen házasság. Maga rövid idő alatt meg fog házasodni.

— Én az ellenkezőjét gondolom, felelte a fiu s bánatos, álmos szemével a vékony függönyön keresztül kibámult az estébe. A hold a szétszórt báránnyal közlő kezes ragyogással tekintett be a halványan világított szobába. Fényével a fiu sápadt arcának esett s különös glóriával vonta be arca körvonalait. Olyan volt így, evvel a kettős sápadással, mint az a csodálatos gnóm a nagy, színes japáni ernyő tövében. Csak épen a szemében volt valami bus, valami élet.

— Egyébiránt nagyon hizelgő reám nézve, hogy maga, aki nevem kiejtésétől irított, mint a gonosztevőétől, maga, aki mások társaságában még a szemével is elkerült, mint a belpoklost, maga — én rólam álmodik. — Inkább hiszem azonban, hogy álma nem volt elég élénk s hogy szereplésem csak személyemnek egy az álomban csakugyan szerepelt személyvel való jótékony összetévesztésből származik. Különben az álmok a legtöbb embernek nem mondanak igazat.

— Fogadni mernék — mondta a leány, — hogy maga nem hisz nekem! Maga sohasem hiszi el, amit mondok.

— De igen. Hiszem... Azonban megbocsát-hatja, hogy én már nem tudok, nem merek bizni, hinni magában s hogy lelkemben erős tusát viv a gyanakodás a bizonyossal, míg el tudom hinni, amit előttem beszél. Mert maga sohasem volt hozzám igaz, sohasem volt őszinte úgy, amint azt megérdemeltem volna. Színész volt az én drámában, melyben én, a hős, egy pillanat csak, hogy el neim buktam. Egy felvonás még s aztán — a dráma tragédiává fejlődött volna.

— De hagyjuk ezt. Már — elmúlt. Jó szerencse, hogy a dráma is csak a közepes kifejlésig jutott el. Nem is mehetett tovább. Hiszen maga szégyelte azt is, hogy én szeretem...

— Igaza van. Nem lett volna szabad. A hernyó szeretheti a liliomot, de kelyhéig csak a tarka lepke juthat el. Az én lelkem pedig olyan hernyó, mely sohse vedlik mézszívó lépévé, legfeljebb csak az esti fényen sütkérező halálpillangóvá, amit mindenki utál s ha keze eléri, agyon üti. Ne alkalmatlankodjék ott... Mért ijjesztgetné a halkán vigadozókat...

A beszélő fiu arcát halvány pir borította el. Megszégyenlette magát... Csakugyan olyan rut,

fekete hernyó volna, amiből csak halálpillangó alakulhat?...

Zizegve szálló szél megrázta kinn a fát. A sápadt, száraz levelek haldokolva hullottak alá. A fiu mohó tekintettel kísérte a hulló leveleket. Kereste bennök a tavaszt. A virágos, zöld levelű tavaszt. Hirtelen átmelegedett a lelke. Ereiben futó forróság sikamlott végig. Önkéntelenül a lány fehér keze után nyult, de visszakapta hirtelen kezét. A hideg érintéstől összeborzadt.

Tekintetével a holdat kereste. Lassanként összeforradt szeme annak fényével. Holdkóros rajongással nézte, nézte. Kutatott valamit. Azt az örökké csókolódzó párt a hold árnyéklatában.

Aztán fáradtan, fájtalan vonta el fejét. Ránézett a leányra, ki bünbánatosan sütötte le nagy, őzike szemét.

A fiu elfojtott sóhajtással mozdult meg. Lát-szott rajta, hogy még mondani akar valamit. Talán sokat, nagyon sokat.

Kis vártatva újra megszólalt.

— És csoda történt. A liliom tövében hempergő ronda hernyó hirtelen megváltozott. Meg-unta lenn a porban, a sárban. Pedig jobb lett volna ott maradnia! Arra született, hogy földet és sarat turjon s hogy virágot ne lásson soha... Megunta lenn a porban és pillangóvá lett. Bágyadtan, félve emelgette meg sulyos szárnyait és felrepült a liliom kelyhéig.. A többi lepkék, a fehérszárnyuak, a himporosak, a csillogók azonban megsokallták a dolgot és elverték a szegény feketét, még mielőtt leszállhatott volna...

— Még a többi virágok is csapkodtak felé bóbítás fejükkel, hogy hamarabb elüzhessék...

Én, aki fiatalon öreg lettem, akit megölt az élet, aki gyermekkoromtól kezdve úgy harcoltam az emberek rosszszívűségével, mint a farkas a farkas ellen s bár győztes nem lehettem, vesztés sem maradtam, míg e véres viaskodásban sebekkel megrakodva fáradtan vonszoltam beteg testemet, hittem, biztam, reméltem, hogy boldognak kell lennem. Vártam a jutalmat, mert jutalomnak kellett volna jönni. Vártam a jutalmat, egy leány által, egy szív szeretetében. Balga reménykedéssel téged, téged akartalak jutalmul s nem gondoltam reá, hogy cserép edénybe nem illik az ezüst liliom. Bizakodtam, hogy forró szeretetem felolvasztja szived jeges burkolatát.

— Ujabb csalódás várt. De ez nem fájt úgy, mint a gyűlölet, mellyel szived jutalmazott

szeretetéért. Mert nem mutattad bár, de éreztem, de tudtam. Hiszen te mondtad:

»Mit törődöm én a szerencsétlennel!«

— Te tagadod ezt és azt mondd, hazudott aki mondta. Legyen! Én elhiszem! De ha nem mondtad is, lelkedben tudtad s így érezted!

— És ez az egy szó megölt téged. Meghaltál. És én eltemettelek... Mikor megtudtad, azt felelted rá: köszönöm... Bizonyosan örültél neki, hogy megmenekedtél tőlem. Bizonyosan örültél neki, mert megköszönted...

— Most már minden elmúlt és szeretném, ha őszintén bevallanád: igaz volt, csak nem akartad éreztetni. De tudom, hogy most is tagadod és tagadni fogod mindörökre.. Pedig én éreztem. Pedig tudom...

— A szeretetet, mit megölt szivemben egy szó, amit te magad öltél meg, most más érzés váltja fel. Az emlékezés, a barátság.. Nem tudom, kell-e neked az a kéz, mely egykor fájó könynyeket törölt le, de most baráti szívet akar... Ne tudom, kell-e, mert gyanakszom, hogy teljesen szeretnél tőlem megszabadulni..

— Pedig most már jó leszek. Vidám és bohém. Felveszem a világ szerint kedves csörgősapkát. Nevetni és nevetetni fogok, mikor pogány módra sirnom kellene... Nevetni és nevetetni fogok ott, ahol kell és nem szerzek neked több álmatlan éjszakát..

— És most bocsássuk meg a megbocsátani valókat. Te azt, hogy én a koldus, téged a pompázót, én a féreg, téged a virágot szeretni mertelek... s én is megbocsátom, hogy te szégyeltesd ezt a világ előtt s én is megbocsátom, hogy e szeretetért te csak szuró tövisekkel fizetél nekem.

— Eltemettelek, mert nem akartalak szeretni a férfiségom árán... S a multból nem maradt meg semmi, csak egy néhány hervadt virág s az édesbus emlékezet.

— Mondod: szeretnéd tudni, hol a sírod? Kérded: szabad-e meglátogatni? Szeretnél beszélgetni is vele és szeretnél közel férközni hozzá?... Én kérlek, ne bánts a holtat. Szép helyen van a sirja. A szivemben! De ne akarj avval beszélgetni, se közelébe jutni. Nem is elhagyatott az a sir... virágok nyílnak ott, az emlékezés szomorú, szép virágai. Madárdalok is meg-meg hangzanak: a szeretet bánatos dalai. De azért ne bánts! Ne bolygass. Engedjük pihenni a halot-

takat. Ne bánts, ne szólj hozzá, mert élve tettem el, mert él még, csak a koporsó nem engedi ki. Miért volna feltámasztani félhalottaidból? Talán jobb így... Talán így lassan meg fog halni majd...

— Olyan csodálatos és megfejthetetlen, hogy te nem vagy már. Beszélék veled és nem vagy mégse!... Olyan különös... Mint mikor valaki kedves halottat temet és nem hiszi, hogy eltemette. Nem tudja elhinni. Napok, hetek múlva azt gondolja, hogy nem halt meg. Olyan lehetetlennek látszik.. És mégis, mégis hiányzik... Nekem is hiányzik: tudom, hogy meghaltál de nem akarom hinni... Tudom, hogy még feltámadnál, csak a koporsót kellene felszakítani, de mégse, mégse.. Jobb lesz így...

— Még zsibonganak fülemben a szavak. Érzem, hogy még vergődik koporsó-szivemben az eltemetett. Ráadom magamat, hogy meghalt, de álmaimban mégis élve látom. Nehéz megszoknom a távollétet és nincs erőm, hogy az élet gondolatát meggyilkoljam...

— Oh kérlek, esdekelve kérlek, segíts megölni az elevenentemetettet. Már félig halott, de te még feltámaszthatod... Még félig él, de te még megölheted... Ne jöjj a sirjához és ne beszélj ahoz, nehogy egy hazug szó, egy tévedt tekintet felélessze a benne levőt. Mert én nem vagyok elég erős, mert én még most is feltámasztanám... De a te szavad és tekinteted mást mond, mint amit ajkad... Hazudik az... Hazudik... Óh, mert ha hinnék szemednek, hogyha pillantásod tüzet a koporsóig engedném érni, akkor — jaj — megújulnának a régi szenvedések s megeredne a hegedő sebek ujult vérfolyása... És megint csalatkoznám! Mert mást olvasok én a te szemedből, mint amit te akarsz olvasatni! Mert te kegyetlen vagy hozzám még most is s uj sebekkel akarod telehímezni a szivemet.. Te még most is játszol. De én nem akarok hinni ezután...

A fiu ajkán megakadt a szó. Feje fáradtan csuklott alá. Arcában meg-meg rándult egy izom. Lelkéből beszélt, de még mondani akart valamit. Küzködött magával s amint a pirban égő lányra nézett, megsajdult a szive és megsajnálta, hogy ilyeneket mondott neki.

A csendben, a fényben ott vibrált valami árnyék. A lány meg-megnyitá ajkait, mint ahogy szárnyait lebegteti a fészekre szálló madár. Aztán halkán, reszketően megszólalt.

— Szeretnék itt maradni, így, ahogy most, sokáig, nagyon sokáig... Szeretném, ha elrepülne felettem az idő, messze, messze, változatlanul...

A fiut a szavak felzavarták néma küzködéséből. Szemét, az álmatag, fáradt tekintetű, fénytelen szemeket a leányra vetette s fájdalmasan kezdett újra beszélni.

— Emlékezzék rá, nem lesz magának soha senki, aki úgy tudná szeretni, mint én szerettem. És ha maga is szeretni fog valakit, nagyon, izóan — s boldogtalannak érzi majd magát, mikor megérzi, mi az a szenvedés, az igazi, a rettenetes, akkor gondoljon vissza rám s érteni fogja, mit szenvedtem én... Akkor, tudom, omló könnyeiből öntudatlanul is hullat néhányat érttem... Mert én nagyon sokat szenvedtem magáért... De azért e szenvedést nem cserélném el semmi boldogsággal, mert nagyon szerettem is... Óh tán jobb is lett volna meghalni, a maga képevel halni meg... Hisz olyan szép volna magáról szövögetni, tul, valahol, a bánatos álmokat...

Elhallgatott. Szemét bágyadtan csukta be s nem vette észre, hogy a leány gyönyörű arcát két kezébe temetve, sir hosszan, hangtalanul.

Fölállott, odalépett elébe s lassan megcsókolta a finom, hosszú kezét... Ugy érezte, úgy gondolta, hogy ez volt az utolsó...

— És most, a mi utaink elválnak. Kerülni fogom magát, hogy elfeledjem. A halottat megsiratjuk, meggyászoljuk és elfeledjük, mert szerettük... A maga álma mond valamit. Megyek, hogy utjában ne álljak... Mire a darvak még egyszer elköltöznek, akkorra már talán nem is találkozunk. S mikor a darvak újra visszajönnek s velök együtt én is egy ködös, szomoru országból, akkorra már maga boldog feleség lesz...

— De én érzem, hogy hiába minden küzködés! Érzem, hogy maga az én életem tragédiája, mert a maga szeme gyújt, mint a villám tüze, a maga szava megrázza lelkem, mint mennydörgés az eget. Érzem, ha mi valamikor még egyszer találkozunk, szivemben újra kilobban a tűz... S akkor jaj neked! és jaj nekem! Akkor megégek én, de megégetlek téged is! Akkor meghalunk! Akkor elvesztünk mindketten!... Imádkozz érte, hogy ne találkozunk többé soha... soha...

—6.—

Modern irányban!

Modern irányban!...Csak előre!
Daloljatok modern fiuk!...
„Ezüstszinü melódiákról“
Irni, hajh nem mindenki tud.

Modern irányban!...Mit tinéktek
Virágos rétek...a határ?...
Költőibb, „ujabb“, szebb is ennél:
„Selymes arc“, „parfüm“, „illatár“.

Modern irányban!...Zug a jelszó...
Uj szint, uj hangot adjatok!
S ha kupléra felajzva nincsen:
Verjétek falhoz lantotok.

Modern irányban!... Rég letűnt már
Petőfi, Arany „ős“-kora.
Ne szálljon e szép, „uj“ irányra
Az ósdi multnak szénpóra.

Modern irányban!...Csak előre!
Adom én is a biztatást.
Ah! de bocsánat, nem fojthatok
El egy „ezüstszin“ kacagást.

Fejes Gábor.

Sárika, Elza, Dusy.

Irta: H. Nagy Jenő.

I.

(Mialatt Radványi Gyurka virágot szedett az erdőben Bolyky Sárikának, messze elmaradtak a kiránduló társaságtól. Radványi Gyurka 18 éves, most maturált. Sárika 17 éves, csinos, fitos orru leány. Tudnunk kell, hogy a Gyurka apja egy eladósodott, elszegényedett földbirtokos, a Sárikáé ellenben egy gazdag kulturmérnök.)

Sárika: Gyurka, siessen! Nézze, hol járnak már a többiek. Egyedül maradtunk... jöjjön!

Gyurka: (Abbahagyja a virágszedést, Sárika után siet. Kezében óriási csokor, a legkülönbtelébb mezej és erdei virágokból szedve.) Sárika! (szertartásosan) Ime fogadja kegyesen vőlegényi csokrom!

Sárika: (elneveti magát) Vőlegényi csokrát?

Gyurka: No, igen. Ez ugyan csak vadvirágokból áll, de érzelmeimet ez is kifejezi!

Sárika: Milyen érzelmeit? (Elkomolyodik, lassan Gyurkára néz.) Gyurka...

Gyurka: Lássa Sárika, régen akartam már magának erről szólani. Jó hogy előhoztuk. Eddig nem mertem... Hiszen kis gimnázista voltam csak. De most már érett vagyok, szabadabban

érezem magam, most már megmondhatom magának azt, amire kérni akarom.

Sárrika: Mire akar kérni?

Gyurka: (Egyideig némán mennek egymás mellett. Gyurka maga elébe néz, aztán szilárdan kimondja.) Hogy legyen a feleségem! Hogy várjon meg, várjon addig, míg elvégzem tanulmányaimat s kenyérkereső állásom lesz! (Sárikára néz.) Hallgat? (Csend.) Oh, Sárrika, hát nem látta, hogy a játszópajtáság szerelemmé változott. Nem látta a viselkedésemből, a szavaimból, a szememből? Hát nem tudja, hogy szeretem? Szeretem Sárrika, nagyon, nagyon... szeretlek!...

Sárrika: (Lesüti a szemét.) Tudom.

Gyurka: (Hirtelen.) És maga? (Mefogja a leány kezét s a szemébe néz.)

Sárrika: (Elpirul, megremege a keze a Gyurka kezében, alig hallhatóan rebegi.) Én is. (Aztán felveti a fejét, becsületesen, ártatlanul viszonozza a Gyurka tekintetét s szilárdan mondja:) Én is szeretlek! ..

Gyurka: (Örömkönny csillog a szemében.) Köszönöm Sárrikám, köszönöm. Ugy-e megvársz, ugy-e az én kis feleségem leszel? Hiszen hamar eltelik az idő: négy év a jog, egy az önkéntességi év, azután három évre pedig kezemben az ügyvédi oklevél. Az alatt egymásra gondolunk s majd meglátod, hogy elrepül ez a nyolc esztendő.

Sárrika: Dehogynem! Nyolc esztendő. Borzasztó sok az. (Busan.) Mi minden történhetik az alatt!... (Hirtelen, földerülve.) Tudod mit Gyurka? Ne eredj a jogra, ne eredj te ügyvédnek!

Gyurka: (Szemrehányóan.) De Sárrikám az nem lehet. Hiszen ezt a pályát szeretem legjobban. Kicsi gyermekkoromtól fogva ügyvédnek készültem. Erre a pályára van csak kedvem!

Sárrika: Nem baj az. Ne eredj jogásznak, legyél katona. (Mosolyogva.) Én úgy szeretem az uniformist.

Gyurka: De szívem, drága kis Sárrikám!

Sárrika: (Átkojja a kezével Gyurkát.) Ne okoskodj. Látod, akkor a Ludovikában három év alatt már végeznél s három vagy négy év múlva már a kis feleséged lehetnél.

Gyurka: (Szörnyű dilemmában. Izgatottan harapdálja az ajkát.) Nem!... (aztán megint gondolkodik, majd Sárikára néz, ki mosolyogva tekint reá; érzi a leány hajának kábitó illatát, kezei érintik a leány puha, selymes, meleg kacsóit s a

szerelem hatalma által legyőzve felkiált:) Jól van, Sárrika. Megteszem. Inkább katona leszek, mintsemhogy elveszítselek!... (Szenvedélyesen magához öleli a csendesen ellenkező leányt s megcsókolja. Aztán sietve szaladnak a többiek után. Egyideig hallatszik lépésük zaja, azután mélységes csend borul a sötétlombos, rejtelmes erdőre.)

II.

(Donáth Félixék szalónja. Az egész szalon mesés kényelemmel, nagy uri fényűzéssel van berendezve. Angol butorok, velencei tükrök s a pálmák előtt a falon egy eredeti Rembrandt kép, ami a háziur — ki, különben milliomos textilgyáros — legfőbb büszkeségét képezi. Az asszony egy igéző, gyönyörű, klasszikus szépség. Leánynevén Sandhofer Elza, szegény krájleros leány volt, mielőtt Donáth elvette volna. Eppen egy Beethoven-szonátát játszik a zongorán, mikor Radványi György honvédhuszárhadnagy belép.)

Radványi: Csókolom a kezét nagyságos asszonyom. Zavarom?

Donáthné: Nem. Már ugy is félbe akartam szakítani. Foglaljon helyet. (Leülnek, Radványi szembe az asszonnyal.) Ja, igaz! Maga most bucsuzni jött? Nemde? Fogadja őszinte sajnálatomat távozása felett. Magában egy igen udvarias, hűséges házibarátot veszitek el.

Radványi: (Sóhajtván.) Szép frázis.

Donáthné: (Bosszankodva.) De Radványi! Ez nem volt udvarias.

Radványi: Nem, de igaz. Miért nem mondja meg most is azt, amit érez. Ezt kellett volna mondania: »No, hála Istennek, hogy megszabadulok ettől a kiállhatatlan embertől, aki két év óta kinez vallomásaival.

Donáthné: Nem értem, kedves barátom, miért akarja elrontani ezt az utolsó találkozásunkat.

Radványi: Elrontani? Nem. Csak tudja, most mikor utoljára látom, most mikor utoljára beszélek magával: úgy érzem, hogy szívem minden behégedt sebé felszakad, hogy lázas álmaim, könnyezve átvirrasztott éjszakáim, tengerek fájdalmait, gyötrelmeimet újra átélem, újra át-szenvedem e percben.

Donáthné: Ugyan Radványi, minek hozza ezeket most újra fel?

Radványi: Nem tudom magam sem, talán hogy fájdalmait ezáltal megnyihitem, vagy hallja meg, hogy mivé tett, hogy mi lett belőlem.

Donáthné: Hagyja el; esztelenség volt, amit tett, én óva figyelmeztettem mindig.

Radványi: Esztelenség. De mondja, van-e esze, józan felfogása egy féktelen szerelmesnek? Egy embernek, akit eddig csak csalódások értek, kinek nem volt életében még egy boldog perce, amikor célját elérte volna, mondja, van-e az olyan embernek higgadt öntudata? — Maga mosolyog, de élte volna át azt, amit én. Mikor gyerek voltam, szerettem a szomszédban lakó kis leányt, Bolyky Sárkát. Érettségi után megkértem, hogy legyen a feleségem, hogy várjon meg. Ő megígérte, de kért, hogy legyek katona. Akkor már három-négy év múlva elvehetem. Jól van, lemondtam kitűzött életcélomról, eltévesztettem életpályámat miatta s mikor mint hadnagy hazamentem, már a más felesége volt. (Fanyar mosolygással): Most nevéssen, szép asszony. Nevesse ki ezt az életet, amely játékszernek tekinti az embert. Az életet, amely az egyiknek komédia, a másiknak tragédia!... (Csend.) Mikor ide helyeztek állomásra, még tele volt a szívem keserőséggel. Aztán megláttam magát. Csak egyszer láttam és már akkor elfelejtettem minden bánatomat. Egy új világ tárult fel előttem. Forrón, izzón, téktelenül megszerettem! Csak most éreztem, mi az igazi szerelem!... (Sóhajtva): A többi? Azt már tudja, megismerkedtünk. Feltártam a szívemet nyíltan, elmondtam, bevallottam, hogy szeretem, imádom. Maga azt felelte rá, hogy már asszony; férje van. Még nem csüggedtem, mindenütt voltam, ahol maga, még gondolatban is folyton követtem. Hátha megszeret... Nem úgy történt. Nem érzett irántam semmit, kinevetett, faképnél hagyott... (Elhallgat. Végigsimitja a homlokát.)

Donáthné: Ne folytassa, kérem.

Radványi: Mit folytatnak, vége van. Hát nem elég ez? Összetörte, rombadöntötte, semmivé tette az életemet!... (Borosan tekint maga elé.)

Donáthné: (A fali órára néz gunyosan.) Nem találja, hogy későre jár az idő?

Radványi: (Felrezen, aztán lassan feláll.) Igaza van asszonyom. De nemcsak az idő, az én életem is. (Felkötí a kardját.) Asszonyom! (Meghajtja magát, feszes léptekkel el.)

III.

(„Ámor“ kávéház. A főváros egy harmadrendű hírhedt kávéháza. Aki ide jár, annak az embernek multja van. Egy sarokasztalnál Radványi Gyurka ül, beesett szemmel, kiélt arccal, kopottas, elhanyagolt civil ruhában. Mellette Miss Dusy, a „Külvárosi Kabaret-Színház“ nem éppen első rangú csillaga. Radványin látszik, hogy nem áll a józanság jegyében.)

Dusy: Gyurka, mi lesz veled? Örökké lumpsz, örökké tivornyázol. Engem egészen elhanyagolsz. Kiállhatatlan vagy!

Gyurka: (Rá se néz. Tölt magának és kiissza.)

Dusy: (Siránkozva.) Már megint be vagy rugva. Elvered minden pénzedet, pedig most nekem egy új kalapra s egy hermelin boára van szükségem. Égetően szükségem.

Gyurka: (Szemhunyorgatva.) Sajnálom. Pénz, az nincs!

Dusy: (Indulatosan.) Smucig. Mindent megígértél s most nincs pénzed. Te, szemtelen! Te részeg lump!

Gyurka: Ne lármázz.

Dusy: De igenis lármázok. Azért is lármázok. Skandalumot csinálok. Nem tartottad meg a szavad, hazug vagy! Szemtelen, aljas hazug vagy! Gazember!

(Gyurka felugrik az asztaltól, Dusynak ront. Összeverekednek. Dusy a napernyőjével üti a Gyurka fejét, a másik kutyakorbáccsal védekezik. Csunya, leirhatatlan szitkokat vagdosnak egymás fejéhez. A nagy zajra előszaladt pincér szétválasztja őket. Dusy nagy garral hagyja el a kávéházat s becsapja maga után az ajtót. Gyurka, mintha mi sem történt volna, visszaül az asztalhoz. Abszintot rendel.)

Gyurka: (Megissza az abszintot, lekönyököl az asztalra, maga elé dörög.) Ez is elment!... (Keserűen mosolyog.) Jól tette. Joga van hozzá! Ilyen az élet!... Az az ember, aki szerelmes: először magát csalja meg, aztán másokat!... (Csend.) Furcsa életem is volt nekem. Három asszonyi állat vezette az életemet... Sárka, Elza, Dusy!... Mind a három megcsalt, elhagyott. Az első a pályámat tette tönkre, a második az életem, a harmadik, ez a rossz, részegdisznóvá aljasított. Hja! Ilyen az élet!... Még leghasznosabb ez a harmadik volt, ez rászoktatótt az ivásra. Most már csak ez van hátra!... Az abszint, az abszint, az abszint!... Ez legalább elfelejteti velem a multat! (Sóhajt.) A mul-

tat! (Lehajtja fejét a kezére.) Sáríka... Elza... Dusy!... (Szomoruan.) Férfi sorsa a nő!...

(A kora reggeli szürkületben végig fut rajta a hideg, begombólkozik. Fejét újra lehajtja a kezére s elkezd köhögni, mint a tüdővészések.)

Felelet.

Van cifra ruhád és pénzed elég,
S lenézed azt, aki szegényebb...
Szegény gazdag! Lásd, én a koldus,
Irigylés helyett szánlak téged!

A te szemedben még sohse volt könny...
Téged nagy pompába' neveltek!
És mégse cserélnék veled én,
Mert kietlen próza a lelked!

Én szenvedtem, lásd, és zokogtam is,
Mert koldus vagyok és öl a bánat...
Nekem nincs semmim, csak az álmom...
De gazdagabb vagyok tenálád!

Öregség.

Milyen lesz vajjon a mi öregségünk,
Kik csak csalódtunk az ifjúkoron át?
Tövisszorosozta barna fejünkre
Tesz-e majd az élet ezüst koronát?

Deres szívünket melengeti-é majd
Az emlékezés, ifjúkori bánat?
Husz éves álmok hazajáró lelke
Könnybeborítja-e ősz szempillánkat?

Tudunk-é akkor csak emlékezni úgy,
Ahogy most husz éves szívvel szeretünk?
Fogjuk-é vajjon akkor is siratni,
Akit most zokogva, búsan temetünk...

Szabó István.

Színház.

Mary-Ann.

(Zangwill Izrael.)

Tavaszi verőfény lopózik a színpadra, onnan a lelkünkbe s feloldja ott a valósághoz, az élethez tapadó ellentétesen viharzó érzéseket valami lágy, poétikus érzemmé. Hófehér szárnyak suhannak a napfényes levegőben s a szárnyuhanás nyomán a lelkünkben is fehér virágok fakadoznak: a lelki összhangnak, az egyszerű, igaz életboldogság megérkezésének és sóvárgásának harmatos virágai.

Nem viharzanak itt lélekölő szenvedélyek, nem ráznak meg bennünket az élet ellentéteiben nyilvánuló tragikus összeütközések.

Ami a legcsodálatosabb, ami a legnagyobb mértékben megradja bámulatunkat az, hogy Zangwill leszáll az élet mélységébe, a hináros mocsarakba, ahol bűzhödött a levegő, s ahol csak lappvirágok nyílnak... és mikor újra feljő, fehér a ruhája, fehér a lelke s legfehérebb az, akit a feketésen-zavaros sár vízből napvilágra hoz. Igen! mig az Élet legalsó rétegeiben kutató szemmel keresget, lehámlik róla minden sár, minden szenny. Idealizmusát el nem veszíti, hanem lángoló szívvvel, nemes emberszeretettel ereszkedik lejjebb-lejjebb a zavaros mocsárban. Testéhez hideg hüllők, undok kigyók csapódnak, de ő már látja a lappfenéken meghuzódó, szerény kis virágot. Szívére öleli, felhozza: látjátok, ezért érdemes volt leszállani, ezért érdemes volt élni s ilyen eredmény után gyönyörűség meghalni!

Sokkal könnyebb az élet verőfényében sütkezőket sötét, bűnös szenvedélyekkel befekettíteni, mint a posványban vergődő tiszta lelket fölfedezni s megszerettetni!

Mary-Ann egy szegény árva leányka. Egy külvárosi ütött-kopott szállóban minden leány. Faragatlan kis butácska, valóságos vadvirág: vadrózsa - tövis nélkül. Ott lakik egy padlás-szobában Lancelot, a fiatal, szép tehetségű, nagyratörő, tetőtől-talpig bohém zeneszerző. Nyomorog, mert művészi önérzete nem engedi, hogy haszontalan keringő dallamokra fecsérje alkotó tehetségét. Egy ilyen divatos dallal van most tele az egész város. Lancelot-t valósággal feldühösíti, mikor lépten-nyomon ez harsog a fülébe. Pedig ezt a dalt legjobb barátja írta s adta ki álnév alatt, különben theaügynök, Lancelotnak volt akadémikus társa Münchenben.

Lancelot sokat csalódik: klasszikus szerzeményeit nem értik meg a kiadók s visszaküldik, mert nem műremek kell a közönségnek, hanem fülbemászó léhaság! A nyomoruság, a sok nélkülözés azonban megtörik büszkeségét s szerződést köt egy kiadóval népszerű dalok írására. A kis Mary-Ann pedig úgy illeszkedik bele ez egyszerű történet keretébe, mint az ezüstszerű kanyargós kis csermely az erdős-völgyes hegyi táj környezetébe. Ennivaló természetességgel végzi a szeszélyes művész körül a szolgálatot. A gondolatát is ellesi. Minden szeszélyét tűri, mert néki

a szenvedés is édes, a durvaság is gyönyörűsége. Szereti Lancelot-t úgy, amint csak az ő természetű ember szerethet. Megtestesülése az igazi nőiségnek. Valóságos csiszolatlan gyémánt. Egy-egy elejtett szavából, egy-egy édesen naiv mondatából lépten-nyomon felcsillan az üde, romlatlan kedély bájos költészete.

És Lancelot, a kevély, büszke Lancelot, ki eleinte őszinte borzalommal és olyan megvetés-félével nézte a szegény teremtés ferde forgolódását: lassan-lassan engedett arisztokratikus gögjéből s hogy esett, mint esett, bizony megszerette a kis vadvirágot! Már nem jajdult fel affektált idegességgel, mikor a nótáskedvű Dick, a Mary-Ann kanárija határtalan kedvében trillázni kezdett. A klasszikus zene ifju mestere végre is kénytelen volt megvallani, hogy az ő Muzsája az a bárdolatlan, jámbor kis vadvirág, az a siró-nevető kis jószág.

Elhatározza, hogy falura szökik s Mary-Ann természetesen meghalna, ha nem követhetné s nem szolgálhatná az ő kis urát.

De jön egy romantikus esemény. A kis leány nagy vagyont örököl s Lancelot sajtó szívvvel mond le ábrándos tervéről. Mary-Ann pedig keservesen sir és szívszakadva elzokogja bánatát Dicknek: hogy már nem szereti őt az ő kis gazdája; menjen hát ő vele s csak nótázzék, csak vidámitsa fel, ha szomorú lesz.

Lancelot aztán nagy művész lesz s találkozik Mary-Ann *kisasszonnyal*. Szerelme újra fellobog s kéri a leányt, legyen az övé. A *gazdag leány* visszautasítja, kimegy és visszajön *Mary-Ann*, a régi, az édes, a kicsi Mary-Ann és odaadó szerelemmel borul kis ura szívére.

Ez a vázlatos tartalma »Mary-Ann«-nek. Csak a vázlatos, mert lehetetlen azt a báj, azt az üdeséget a tartalomban visszaadni, amely ragyogó zománccal vonja be az egész darabot. Mary-Ann alakja maga a megtestesült költészet, a szubtilis finomság. Nagy ragyogó szeme mélyen érző lélek s nem mindennapi érzelmvilág hű tüköre. Szelid alázatossága, szinte áhitatos szerelme, szellemének üde természetessége mind oly vonások, melyekkel lebilincseli a lelkünket s rokonszenvünket a legnagyobb mértékben megnyeri. Vessenek rám követ az új kor rohanó korifeusai, — én megvallom, igazi lelki gyönyörűséget találtam e darabban.

Bizony-bizony nagy időket élünk. Hatalmas,

világmegváltó jelszavak röpködnek a levegőben. A társadalom mélyében zúg valami határozatlan morajlás. A társadalmat, mint kovász a tésztát — új megváltó eszmék homályos rejteline hatja át. A szinpadra is diadalmasan nyomult be az új szellem. Minden új színmű egy kinos talány megfejtésével, a múlt eltemetésével, a jövő megépítésével küzködik.

Bizony jól esik a lelkünknek, ha már egyszer nemcsak azt halljuk, hogy romlott a társadalom, nyomorultak az emberek, hogy nincs igaz érzés, nincs idealizmus, nincs eszményi szerelem!

Ez a darab pedig a szerelemnek, az örök, nagy, világot átható szerelemnek apothéozisa!

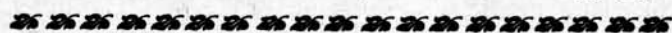
Ezért találtam benne igaz gyönyörűséget.

*

Báthory Mariska debütje volt a Mary-Ann. Végtelenül bájos, temperamentumos kis naiva, ki ezzel a fellépésével egy csapásra meghódította a közönséget. Még egy kissé gyakorlatlan, egy kissé szögletes, de a kezdet gyönyörű folytatás reménylésére jogosít.

Bérczy nagyon ügyes és temperamentumos volt Lancelot szerepében.

M. G.

Pályázat.

Dr. Széll Kálmán debreceni orvos a Magyar Irodalmi Társaság útján pályázatot hirdet egész estét betöltő *operette szövegre*. Pályázati határidő 1908 febr. 1. déli 12 óra. Pályadíj 100 kor., mely minden évben megújítatik. Előnyben részesülnek azon pályaművek, melyek történelmi háttérrel bírnak, azon megjegyzéssel, hogy a darab kimagaslóbb történelmi alakjai ferde világításba ne helyeztessenek. A pályadíj a viszonylag legjobb műnek kiadatik s ha a munka abszolút becsünet találtatik, ez esetben a pályadíj 150 kor. Pályázhatnak úgy az akadémiai, mint a felsőbb gimnáziumi tanulóifjúság bármely tagja.

Az operette szövegnek énekelhető azaz verses része olvasásban nem tarthat tovább egy óra hosszánál. Az operette szöveg verses része különféle versmértékű legyen. Strófikus versek csak úgy fordulhatnak elő, ha egy eszmekör körül forognak. A pályaművek jelíges levéllel a M. I. T. titkárhoz adandók be. A nyertes mű a pályázathirdető birtokában marad, kiadása felől szerző tetszése szerint gondoskodhatik s esetleges fordításokra is ő adhatja meg a jogot. Megzenésítés után az egyes előadások tiszteletdíjának egyharmada a szövegírói illeti. Megbírálati határidő 1908 márc. 1. A bírálóbizottság tagjai a M. I. T. tagjai közül választandók.

Debreczen, 1907 október 28.

Peleskey Sándor,
titkár.

Venetláner Sándor,
elnök.

Hirek.

Igen tisztelt előfizetőinket, akik lapunk eddigi számát megtartották, kérjük, hogy előfizetési díjaikat karácsonyig küldjék be, vagy pedig a lapot postafordultával küldjék vissza, hogy a lap kellő számú nyomtatása felől tájékozhatjuk magunkat.

A Magyar Irodalmi Társulat november hó 17-én Csokonai-ünnepélyt rendez, melynek műsorát a következőkben állapította meg: Megnyitó darabot a főiskolai kántus énekel, utána Venetiáner Sándor, a M. I. T. elnöke mond ünnepi beszédet. Szaval H. Nagy Jenő joghallgató, a zongoraszámba pedig Harsányi Jolán urleányt kéri fel. Bérczy Ernő, a városi színtársulat tagja szavalattal vesz részt az ünnepély műsorában, Szabó István 2. th. pedig a verseiből olvas fel.

A Csokonai-kertben álló Csokonai-szobor előtt szaval Kürthy Károly 3. th., emlékbeszédet mond Peleskey Sándor 3. th.

A Debreczeni Akadémiai Athléta Club folyó év október 27-én háziversenyt tartott, melyen a következő számok kerültek eldöntésre. 1. 60 yardos síkfutás. 2. Magasugrás. 3. Diszkoszdobás. 4. Távolugrás. 5. Súlydobás. 6. Helyből távolugrás. 7. Gerelyvetés. 8. Helyből magasugrás. Pontozás szerint első lett Szabó Béla, második Székelyhidy Béla, harmadik Kovács Ödön, negyedik Kalmár Gyula, ötödik Hoffmann Lajos. A D. A. A. C. ez idei utolsó versenyét szép számú közönség nézte végig, a többek között ott volt Erőss Lajos rektorprofesszor, Csiky Lajos theol. dékán családjával, Kovács Gábor dr. jogidékán, Tóth Károly dr. felügyelő tanár, Géresi Kálmán főigazgató, Márk Endre koll. ügyész, Jánosi Zoltán, Oláh Gábor stb.

A Jogtudományos Önképző Társulat tisztikarában változás történt, amennyiben Hortobágyi Ernő 2. jh. főjegyző ez állásáról lemondott s helyére Kányássy Elemér 2. jh. választott meg. A megüresedett választmányi tagságra pedig Fejes Gábor 2. jh. választották.

Jogászértekezlet. Népes jogászértekezletre gyűlt össze október 14-én, párttekinet nélkül, a jogakadémiai ifjúság, hogy a felállítandó „Jogász-kör“ dolgában véglegesen döntsön. Vásáry István 3. jh. jogásznök volt az értekezlet elnöke, ki hosszabb beszédben vázolta a Jogász-kör fontosságát. Előadta, hogy az elődök már részletes tervezetet is készítettek erre nézve s anyagi biztosítékul körülbelül négyezer korona áll a felállítandó Jogász-kör rendelkezésére.

Hozzászóltak a tárgyhöz Bíró Zoltán 1. jh., ki ellentétbe helyezkedve az elnök álláspontjával, az Akadémiai-kör felállítását javasolja. Pánczél József 2. jh. a Jogász-kör mellett szólalt fel, ugyszintén H. Nagy Jenő 1. jh. is, aki féltve a jogászok autonómiáját az esetleg felállítandó Akadémiai-körben, a Jogász-kör szükségességét hangoztatta. Géczy József 1. jh. és Glück Sámuel 1. jh. felszólalásai után elfogadták az elnök előterjesztett indítványát s a Jogász-kört előkészítő bizottság tagjait meg is válasz-

tották. Elnök lett Vásáry István 3. jh. jogásznök. Jegyzők Csűrös Elemér 2. jh., Vásáry András 2. jh. Terhes Barna 2. jh. Előkészítő bizottsági tagok: Uzonyi György, Szepessy Gyula, Léway Gyula, Kányássy Elemér, Dósa István, Alzner Frigyes, H. Nagy Jenő, Bagdy János, Berger Károly, Folberth Frigyes, Reinhardt Oszkár, Biernatek József, Bibó Dezső, Illési István, Pánczél József, Bereczky Lajos, Mandel András, Dörr Albert és Kiss Dezső joghallgatók.

A Hittanszaki Önképző Társulat megalakulása óta két gyűlést tartott. Az elsőt Mikó Imre 4. th. a Társulat alelnöke tartott buzgó évnnyitó imádságot, majd Erdős Károly 3. th. olvasott fel Szenczi Molnár Albertről egy szép emlékeztést, melyet a Kör köszönettel s azzal honorált, hogy mint a „Közöny“ különlenyomatát kis füzetben a Társulat költségén kiadni s a tagok és társtheológiák ifjai között is szétosztani határozta. Ezután Boros Jenő 3. th. szavalta hatásosan Tompa: A gyülekezetben c. versét. Első fokra méltatták szép szavallatát. Marjay Géza 3. th. saját ősi imádságát imádkozta el; az imádkozást második fokra méltatták.

Második gyűlést október 23-án tartotta, melyen az október 31-iki ünnepély műsorával foglalkozott. Az elnök jelentette, hogy az ünnepély egyik szavalója Kun Károly 2. th. lesz. A pályázatra beérkezett emlékbeszédek közül a Nagy Ferenc 1. th.-é találtatott a legjobbnak, díjra s elmondásra érdemesnek. Ezután Kósa Zsigmond 2. th. imádkozott közép-sikerülten. A versenyszavallaton Szabó István 2. th. a diszteremben, Kósa Zsigmond 2. th. a gályarabok szobránál tartandó ünnepélyre küldetett ki. Majd Venetiáner Sándor 3. th. kezdte meg: „János I. levelének igazgatói méltatása“ c. dolgozatának felolvasását, melyet a következő gyűléseken is folytatni fog. Bodnár Gábor 3. th. közepesen sikerült imádsága zárta be a gyűlést.

25 25

Szerkesztői üzenetek.

(Kéziratokat nem adunk vissza.)

K. A. Budapest. Aesthetikai dolgozataidat szívesen látom s nagyon várom. Aktuális művészi kérdésekről, eseményekről nagyon is nélkülözünk egy hozzáértő referenset. Üdv.

G. S. Ez a költeménye még a „Prológ“-nál is homályosabb, sőt ebben már a technikája is gyarló. Valóságos szóhalmaz, erőltetett frázisok, melyek a gondolatokat eltemetik. Erőtlen utánzása az új iskola tulzásainak s egyáltalán nem vall hivatott poétára. Ha így szándékozik folytatni tovább is, — inkább hagyja abba!

B. J. Beküldött versei meleg, érző lélek tanui. Dolgozók szorgalmasan, szépen kifejlődhetik.

Béla. Előfizetésed köszönjük, ha tudod, ird meg B. B. pesti címét. Üdv. (sz. i.)

N. I. Szociológiai fejtegetéseivel ön legalább is ezer évvel megelőzte a — kőkorszak tudósait.

I. B. Szarvas. Hogy megy sorotok abban a boldog kis fészekben? Nagyon vágyom utána. Csak szállni tudnék, bizony betoppannék hozzátok! Üdv.

Tartalom: 1. Himnusz. B. — 2. Denevérek. Zoltán István. — 3. Heine dalok. Nagy Sándor. — 4. Az árny meséiből. — 5. Modern irányban. Fejes Gábor. — 6. Sárika, Elza, Dusy. H. Nagy Jenő. — 7. Felelet. Öregség. Szabó István. — 8. Színház. M. G. — 9. Pályázat. — Hirek. — 11. Szerkesztői üzenetek.